

מבדקי רווחה ברפתות חלב ומפטמות

ד"ר מיטל בקאל-וייס

לשכה וטרינרית העמקי | בשם אגף רווחת בעלי חיים
והרפרנטים בלשכות הוטרינריות

**בשנתיים האחרונות השירותים
הוטרינריים עורכים מבדקי רווחה
ברפתות חלב ובמפטמות.
למבדקים אלו מספר מטרות, כאשר
המרכזית שמירה על רווחת בעלי
החיים. שתוף פעולה בן המשקים
לבן הלשכות הוטרינריות חשובה
ביותר. במאמר זה אנו סוקרים
את המטרות, השיטות ובעיקר
את חשיבות הנושא**

• את חשיבות הנושא

לבדיקות יש כמה מטרות עיקריות והן:

1. הבטחת רמת רווחה מינימלית לבעלי החיים.
2. הכנת המשקים לפרסומן של תקנות צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים) (גידול עגלים והחזקתם לצרכים חקלאיים), התשע"ו - 2016. (טיוטא).
3. חינוך והסברה בנוגע למדדי הרווחה המקובלים כיום בעולם.
4. הקמת בסיס נתונים ארצי.

המבדק נבנה על סמך מידע המצוי כיום בעולם והותאם למשק הישראלי בעזרת אנשי המקצוע המקומיים (שה"מ, מאל"ה, מועצת החלב, החקלאית ועוד). הפרמטרים שנבדקים במשק במהלך המבדק מתחלקים לשתי קבוצות עיקריות: מדדים עקיפים ומדדים ישירים.
כל פרמטר יכול לקבל ציון של בין 1 (תקין) ל-4 (לא מקובל).
נבדקים נושאי בריאות, אופן ניהוג, הזנה, שטח מחיה, ניקיון וכיו"ב. ביצוע המבדק במשק נמשך כשעה וחצי (תלוי בגודל הרפת) חלקו הראשון מתבסס על נתונים המצויים בתוכנת "נעה" לאחר מכן נעשה סיור במתקני הרפת ובחלקו האחרון- נעשה סיכום הממצאים וקביעת לוח לתיקונים. דו"ח כתוב ומפורט נשלח במייל למשק מספר ימים לאחר סיום המבדק.

בדיקות בשיתוף פעולה

חשוב מאוד לציין כי תוצאות המבדק נשלחות למשק הנבדק בלבד ואינן מועברות בשום שלב למגדלים אחרים. על כל

אין מדובר כאן
באכיפה אלא בעיקר
בחינוך והסברה.
עד היום נבדקו כ-50
משקים, בחודשים
הקרובים יצרו אתכם
קשר מהלשכות
הוטרינריות בנוגע
לקביעת מועד למבדק
כזה, נשמח לשיתוף
פעולה מצדכם

תמונה 1: דוגמא לגידול יונקים בקבוצה. (צילום: דר' שרה וייל)

תמונה 2: דוגמא לניקיון מדרך. (צילום: דר' שרה וייל)

פרמטר שנבדק המשק מקבל מידע לגבי הציון של המשק ובהשוואה לציון הממוצע הארצי באותו פרמטר. אנחנו ממליצות שבמבדק ישתתפו מלבד מנהל הרפת גם אחראי בריאות ואם ניתן גם הוטרניר המטפל.

ביקור מבדק הרווחה נעשה ברוח טובה ובמטרה להעביר מידע וגם ללמוד ולשמוע. כל זאת מתוך אמונה שכל רפת הינה שונה ולכל רפת יש "לתפור" חליפת רווחה המתאימה לה- בתוך מסגרת התקנות. כמו שניתן להבין מהגדרת מטרות המבדק- אין מדובר כאן באכיפה אלא בעיקר בחינוך והסברה. עד היום נבדקו כ- 50 משקים, בחודשים הקרובים יצרו אתכם קשר מהלשכות הוטרניריות בנוגע לקביעת מועד למבדק כזה, נשמח לשיתוף פעולה מצדכם.

חשוב לי להדגיש כי כל מידע שניתן הינו חסוי ונשמר בשו"ט בלבד.

להלן פירוט הפרמטרים הנבדקים במבדק:

מבדק הרווחה				
פרמטר	תיקין	ליקוי קל	ליקוי בינוני	ליקוי חריג
רת"ס בביקורת אחרונה	עד 250,000	251-260,000	261-374,000	מעל 375,000
שיעור פרות בעלות רת"ס < 400,000	עד 10%	11-15%	16-19%	20%+
שיעור תמותת פרות	עד 4%	5-6%	7-9%	10%+
5 שיעור תמותת יונקים (מ-24 ש' אחרי המלטה עד חודשיים)	עד 5%	6-7%	8-9%	10%+
שיעור עגלים משתעלים	עד 10%			10%+
שיעור עגלים משלשלים	עד 25%	26-35%	36-50%	50%+
4 רזון בעגלים (% משקל פחות מהממוצע)	עד 15%	16-20%	21-30%	30%+
2,3,5 צלעיות פרות	עד 5%	6-10%	11-24%	+25%
1 נפיוחיות בקפץ (HOCH)	0%	0-5%	6-11%	12%+
פרות בעלות שיפוט גופני > 2	עד 5%	6-7%	8-9%	10%+
שיעור פרות מלחיתות (בקין)	עד 5%			25%
ניקיון פרות: עטין 4	עד 10%	11-15%	16-19%	20%+
4 ניקיון פרות: בטן ורגל עליונה	עד 10%	11-15%	16-19%	20%+
4 ניקיון עגלים (% לכלוך על הגוף)	עד 25%			25%+

1. Fulwider et al., 2007
2. whay et al., 2003
3. Espejo et al., 2006
4. welfare quality: Assessment protocol for cattle
5. Bar and Ezra, 2005

תקינות גודל כלובי יונקים עפ"י התקנות
השטח לא יפחת מ-1.5 מ"ר עד גיל חודשיים בכלוב בודד

תמונה 3: דוגמה לאופן הרמת כלוב לשם ניקוי וחיטוי.
(צילום: דר' שרה וייל)

שטח מחיה ואורך אבוס ושקתות לפרות - מידות מינימום (60% מהאופטימום עפ"י שה"ם)

קבוצת יעד	שטח מחיה מקורה מינימלי (מ"ר/פרה) (כולל מדרך, מרביץ ואבוס)	אורך אבוס מינימלי עם עולים (ס"מ/פרה)	אורך אבוס מינימלי ללא עולים (ס"מ/פרה)	אורך שקת מינימלי (ס"מ/פרה)
נחלבות סככה כוללת	13	45	54	15
נחלבות סככה מרחבית (ללא מדרך עם אבוס כפול)	18	45	150	15
נחלבות בתאי רביצה	6	45	60	15
יבשות	9	45	60	12

שטח מחיה לעגלים ועגלות (טיוטת תקנות צעב"ח לאחזקה וגידול עגלים)

גיל העגלים בחודשים	שטח הפנוי מצידוד (מ"ר)		טור א' מספר עגלים לשוקת פרטנית	טור ב' אורך האבוס בס"מ*	טור ג' אורך השוקת בס"מ*	טור ד' מספר עגלים
	רצפת טפחות	רצפה רציפה				
עד חודשיים	1.5	1.5	10	24	4.2	10
מעל חודשיים עד ארבעה	2	2	10	33	6	10
מעל ארבעה עד ששה	2	3.5	10	33	6	10
מעל ששה עד שמונה	2.5	5	8	40	7.5	8
מעל שמונה עד אחד עשר	3.5	6	6	45	9	6
מעל אחד עשר	3.5	8	6	50	12	6

